

ĐORĐE BAJIĆ

**MOMAK U
KUTIJI**

■ Laguna ■

Copyright © 2026, Đorđe Bajić
Copyright © ovog izdanja 2026, LAGUNA

*Ujaku Vojislavu Jovičiću,
ujni Nikoliji Božanić
i tetki Ljiljani Bajić*

Sadržaj

<i>Spisak likova</i>	9
PROLOG: Ne budi me.	13
PRVI DEO: Ponoćni napadač	17
MEĐUIGRA: Zlatan (1997).	71
DRUGI DEO: <i>Nomen nescio</i>	77
MEĐUIGRA: Anika (1994)	140
TREĆI DEO: Olja slavi rođendan	145
MEĐUIGRA: Dušan Bastajić (1999)	208
ČETVRTI DEO: Tajna stare kuće.	211
POSLEDNJA MEĐUIGRA: Zvezdana (1999)	303
UMESTO EPILOGA.	306
Pogovor	311
Izjave zahvalnosti.	313
<i>O autoru.</i>	315

Spisak likova

POLICIJSKA UPRAVA:

Nikola Liman – nepokolebljivi inspektor
Danko Dane Banić – Nikolina desna ruka
Mladen Dražević – načelnik
Anđija Anđa Božić – načelnikova desna ruka
Arsen Verbić – mladi inspektor
Selma Šola – mlada inspektorka

FANTASTIČNA ČETVORKA:

Draško Bastajić – pregažen životom
Zvezdana Vranješ – željna ljubavi
Zlatan Maksić – zlatni dečko
Margita Gita Bastajić – verna žena

OSTALI:

Dušan Bastajić – umirući otac
Anika Bastajić – posrnula lepotica
Simeon Sima Zlokić – pokajnik
Jagoda Medan – žena sa dva lica

Helmut Bauer – otmena varalica

Milanka Ratković, Tereza Knapik i Nadica Đorđević – negovateljice

Inge Mršić – Nikolina devojka

Kristina Pajić – Nikolina bivša devojka

Jadranka Živanović – Nikolina bivša supruga

*Jest, duša je moja ko kutije stare,
Što u svetom hramu na do vratku stoje,
Gde prolaznik svaki spušta skromne dare
Za smirene svece i za bližnje svoje.*

*Pokolenje svako, veliku il' malu,
Spustilo je u nju milostinju koju,
Ljubav ili mržnju, pogrdu il' hvalu,
Osmeh ili otrov i žaoku svoju.*

Silno zadovoljstvo, Milan Rakić

PROLOG

NE BUDI ME

Kombi se u to rano jutro zaustavio ispred jednospratne kuće – neugledne, posivele, prekrivene puzavicom, od pogleda prolaznika zaklonjene nepotkresanim granjem.

Iz vozila su izašla dva muškarca u plavim radnim odelima: jedan je laganim korakom otišao do kapije, protegao se i zevnuo, a onda izvukao svežanj ključeva i počeo da traži onaj koji odgovara bravi; drugi je požurio da otvori zadnja vrata kombija i na svež jutarnji vazduh pusti još trojicu kolega. Niko od njih nije delovao raspoloženo, nije bilo šale ni smeha. Došli su sabajle da obave prljavi posao i uzmu za to koji dinar; napor koji ih je čekao, znali su iz iskustva, nije bio razlog za zadovoljstvo.

Kapija je zaškripala, kao da je jauknula, a za njom su se, nešto tiše, oglasila i ulazna vrata.

*

Unutrašnjost kuće bila je mračna i zagušljiva. Struja je odavno isključena, pa su radnici doneli prenosive reflektore – jedan su postavili u hodnik, drugi u dnevnu sobu. Petorka u plavom, zaštićena naočarima, maskama i rukavicama, radila je uigrano.

Remenje je, naravno, istrulelo, pa su, pomoću pajsera, podigli zardale roletne. Dan se u međuvremenu potpuno razbudio i prirodna svetlost je, posle ko zna koliko godina, možda čak i decenija, obasjala nameštaj prekriven debelim slojem prašine. Bube su se tada panično razbežale po memljivim zidovima.

Snažne ruke iznele su u dvorište prašnjavi trosed, pa zatim teški, od vlage iskrivljeni orman od stare hrastovine. Razdvojili su trule kuhinjske elemente i odvukli ih napolje, uznemirivši pritom porodicu pacova pod sudoperom.

Nije to bio lak posao, ali je morao da se završi.

*

Dva i po sata kasnije veći deo kuće bio je ispražnjen, a starudije natovarene u kombi. Trosed i orman su ostali u dvorištu da sačekaju drugu turu za deponiju. Petorka se povukla na predah, pušila i posmatrala srednjoškolce iz obližnje gimnazije kako šetaju Ulicom Milana Rakića, dovikuju se i smeju.

Najmlađi radnik, vižljasti dvadesetogodišnjak sa kratkom riđom kosom, zavirio je u sanduk za posteljinu zelenog troseda. Unutra je, ispostavilo se, bilo svega i svačega: primerci davno ugašenih časopisa, tuce stripova uglavnom smežuranih od vlage, nekoliko srednjoškolskih udžbenika izbledele korice...

Riđi je tu pronašao i podeblju, tvrdoukoričenu plavu svesku A4 formata, punu crteža, fotografija i zapisa. Ta kupusara privukla mu je najviše pažnje, a posebno su ga zaintrigirali smeli polaroidi na kojima se šepurila lepa crnka u čipki. Pažljivo ih je razgledao, sve dok nije došlo vreme da se vrate na posao.

*

Za podrumaska vrata nisu imali ključ, pa su morali da ih razvale. Zapahnuo ih je miris buđi i vlage. Četvorica su se oprezno

spustila drvenim stepenicama, noseći reflektor koji će im osvetliti put.

Ridi je ostao gore. Prišao je radiju na prozorskoj dasci i počeo da menja stanice. Spiker je monotonim glasom čitao vesti, pominjao Ukrajinu i Palestinu, ali mladić nije želeo da sluša o ratovima i drugim strahotama. Okretao je točkić dok iz radio-aparata nije dopro tužan, melodičan muški glas.

*Na usnama bridi mi poljubac tvoj,
kad u snu pređeš moj prag.
Tako lepo ljubiš me,
zlatni ostavljaš trag...
Ne, ne želim da se probudim...*

Ridi se pažljivo spustio niz uske stepenice, uživajući u melanholičnoj melodiji.

Reflektor je osvetlio mali podrum. Police s leve strane behu prekrivene gustom paučinom, a po vlažnim zidovima puzali su insekti. U prostoriji bez prozora nalazio se zamrzivač-sandučar, nekada beo, sada siv od prljavštine, ivica išaranih rđom.

Ridi je odahnuo – nije bilo puno krša. Brzo će sve to izneti napolje, završiti posao pre zadatog roka.

Negde iznad njegove glave pesma se nastavljala.

*Od mene daleko si otišla ti,
više ne poznam tvoj lik.
Ali u snovima i dalje si tu,
od sreće ispuštam krik.
Ne, ne želim da se probudim...*

Ipak, posao se iskomplikovao. Na poklopac zamrzivača je neko – kako neuviđavno! – poslagao čitavu gomilu cigala, pa su morali da ih prvo uklone kako bi nastavili. Deset ruku je brzo obavilo zadatak.

Nakon toga poklopac se lako otvorio i reflektor je obasjao unutrašnjost zamrzivača. Radnici su tada ustuknuli; u šoku su zurili u užas baš u trenutku kada je pesma ušla u svoju završnicu.

Ne, ne želim da se probudim...

Nemoj da me budiš...

Ne budi me...

Ne, ne budi me...

PRVI DEO
PONOĆNI NAPADAČ

*Šumi, o noći prohujalog doba!
U srcu nosim nekadanje ljude.
Povorke bele dižu se iz groba,
I sa mnom ljube, čeznu, strepe, žude!*

Ljubavna pesma, Milan Rakić

1.

ponedeljak, 9. septembar 2024.

Policija je stigla sa kišom. Negde oko pola dvanaest, odmah nakon što su radnici u sandučaru pronašli ljudske ostatke, vedro nebo se naoblačilo. Desetak minuta kasnije, nakon što su pristigla prva patrolna kola, počela je da pada. Isprva bi se tek poneka kap sjurila na prašnjavi beton, a onda je kiša postajala sve jača. Kada su u Ulicu Milana Rakića stigla tri inspektora, pljuštalo je.

„Kakav potop“, promrmljao je Arsen Verbić dok je pod svetlima reflektora u dnevnoj sobi trošne kuće brisao naočare isprskane kišnim kapima. „Uh, sav sam mokar.“

Dane Banić ga je pogledao ispod oka i mrzovoljno prokomentarisao: „Daj, mali, ne kukaj. Nisi od šećera. Nećeš se istopiti.“

Verbić nije stigao da odgovori, jer se u tom trenutku treći inspektor – Nikola Liman – obratio pozorniku koji im je došao u susret. „Dobar dan želim. Ja sam inspektor Liman iz Policijske uprave, ovo su moje kolege Banić i Verbić.“

Pozornikovo lice beše bledo. Oči uplašene. „Izvolite, izvolite“, rekao je. „Čekali smo vas.“

Iz predsoblja su skrenuli u dnevnu sobu. Liman je prišao petorici radnika koji su izgledali kao pokisli, iako im je odeća

bila potpuno suva. Najmlađi među njima, ridokos i mršav, zadrhtao je kada mu se pogled sreo sa Nikolinim.

„Momci, dobar dan“, rekao je Liman. „Vi ste pozvali policiju?“

„Jesmo“, rekao je krupni muškarac sa prosedom bradom. „Kuća je predviđena za rušenje i došli smo da je ispraznimo... Kada smo se spustili u podrum... eto... videćete već i sami.“

„Dobro. Arsene, uzmi sve potrebne podatke od gospode. Imena, adrese, ko ih je angažovao... Sve! I pozovi Ristića, proveri kada stiže. Požuri ga ako treba. Dane i ja ćemo za to vreme sići u podrum da pogledamo telo.“

„Nije prijatan prizor“, upozorio je pozornik.

„Navikli smo“, odgovorio je kratko Dane.

Pozornik nije lagao. Prizor nije bio prijatan. Nimalo. Nikola i Dane su se nagledali svega i svačega tokom godina u policiji, s tim da se ovako nešto – srećom – retko sretalo.

Telo, ili ono što je od njega ostalo, nalazilo se u svom improvizovanom sanduku već veoma, veoma dugo. Koža je potamnela i prilepila se za kosti, oči usahle i nestale u dupljama, a noge savijene kako bi pokojnik stao u svoj pravougaoni grob. Najuzasnija od svega bila je čeljust, razjapljena u nemom krikui.

„Unutrašnja strana poklopca je izgrebana“, Nikola je primetio. „Rekao bih da su u pitanju tragovi noktiju.“

„Ne misliš valjda...“, počeo je Dane, pa stao. Očigledno da Nikola jeste upravo to mislio.

„Da... Neko ga je unutra živog zatvorio i ostavio da umre.“

„Čoveče...“, Dane se prekrstio.

„Ove cigle što su sada pored...“, oglasio se pozornik sa dna stepenica. „Radnici kažu da su bile poslagane na poklopcu.“

„Znači, nema sumnje“, zaključio je Dane. „Ubistvo sa pre-dumišljanjem.“

Nikola se namrštio. „Ubistvo na svirep i podmukao način!“

Inspektori su stajali desetak sekundi iznad ljudskih ostataka, bez reči, dok su im žmarci krstarili kičmom.

Dane je tada rekao Nikoli: „Momčino, hajdemo odavde. Treba mi svež vazduh.“

*

Komšije nisu rekle mnogo toga korisnog. Sa leve strane kuće u čijem je podrumu pronađen leš nalazila se petospratnica sagrađena pre sedam godina, sa desne strane trospratnica sagrađena pre tri godine – svi stanari su tvrdili isto: da je kuća pored njihove nenastanjena otkako su se tu doselili i da nikada nisu videli da u nju neko ulazi ili izlazi iz nje.

U razgovoru sa starom damom koja je sa porodicom živela u dvospratnici naspram mesta zločina inspektori su saznali da je kuća prazna već veoma dugo, petnaest ili dvadeset godina, možda i duže od toga. Gospođa Gončić se nakon kratkog razmišljanja prisetila da su se tu nekada davno, na razmeđu vekova, okupljali klinci iz obližnje gimnazije. Bilo je žurki, opijanja, buke, s tim da se sve to zbivalo toliko davno da su pojedini odavno prekrivene prašinom zaborava.

„Moj suprug bi o tome, sigurna sam, mogao više da vam ispriča“, rekla je žena. „Redovno je te male napasti prijavljivao policiji. Izluđivali su ga, prosto izluđivali.“

„Dobro, da li onda možemo da razgovaramo sa vašim suprugom?“, zanimalo je Arsena.

„Da li možete?“, žena se na to zvonko nasmejala. „Jedino ako znate da prizivate duhove. Moj Vule je, znate, mrtav već trinaest godina. Ako baš želite, možete da ga potražite na Novom groblju. Ali čisto sumnjam da će vam nešto reći.“

„Duhovita bakuta, nadam se da ću i ja zapatiti takav smisao za humor kad dođem u njene godine“, rekao je Dane kada su se vratili na od kiše mokru ulicu.

Nikola se nasmejao. „Da, opasna. *Opasna!* Mada to ne menja činjenicu da još nismo saznali ništa što nam može biti od koristi. Moramo malo da ubrzamo stvari.“

Nakon kratkotrajne pauze počelo je ponovo da pljušti, pa su Dane i Arsen istovremeno otvorili kišobrane. Nikola je prekrivio već mokru kosu kapuljačom.

„I šta ćemo sad?“, pitao je Arsen i pogledao u Nikolu.

„Podelićemo se“, rekao je Dane. „Nikola i ja ćemo otići da porazgovaramo sa vlasnikom kuće, Anđa mi je upravo poslala njegovu adresu. Ti sačekaj Ristića i njegov forenzički tim, pronjuškaj još malo po kući, možda nađeš nešto što bi nam moglo biti od koristi. Posle ćemo se naći u 29. novembra, pa ćemo videti za dalje.“

Arsen je rekao: „U redu“, ali tek pošto je Nikola klimnuo glavom i tako dao do znanja da je saglasan sa onim što je Dane rekao.

„Mali, pazi da nešto ne zabrljaš“, Dane nije izdržao da ne upozori Arsena pre nego što su se rastali. „I pozovi nas da se konsultuješ ako ti nešto nije jasno.“

*

„Šta ti misliš o svemu?“, pitao je Dane nakon što se udobno smestio na suvozačkom sedištu Nikolinog džipa.

Nikola je ćutao. Bio je namršten. Dok je široki prolazio pored Arsena, pritisnuo je sirenu jednom kratko, u znak pozdrava. Mlađi inspektor, od kiše zaštićen velikim crnim kišobranom, mahnuo je, a onda su ga, kako je široki napredovao niz ulicu, izgubili iz vidokruga.

Dane je tada ponovio pitanje, misleći da ga prijatelj nije čuo.

„Mislim da je krajnje vreme da prestaneš da začikavaš momka“, Nikola je konačno rekao, ne skidajući pogled sa mokre šoferšajbne.

„Ne znam o čemu to pričaš...“

„Ne znaš? Ne pravi se lud. Otkako si se vratio sa bolovanja, ne skidaš mu se sa grbače. Stalno mu podrivaš autoritet. Zoveš ga 'mali'. Što je najgore od svega, vidim da u tome uživaš.“

„Podrivam mu autoritet? Koji autoritet? Juče se ispilio...“

„Dane, prestani to da radiš. Zaista nije korektno. Naljutiću se. Ponavljam: ostavi Arsena na miru. Molim te.“

Dane na to ništa nije odgovorio. Ostatak vožnje je protekao u tišini.

2.

Kako to već obično biva u Beogradu kada padne čak i najmanja kiša, nastupio je saobraćajni kolaps. Put do Profesorske kolonije odužio se; umesto desetak minuta, trajao je gotovo pola sata. Nikola je stiskao volan i mrko posmatrao put ispred sebe, dok je Dane izvadio telefon i dopisivao se s Dacom. Kiša je srdito tukla po krovu džipa i povremeno su režale ljutite sirene nervoznih vozača.

Anđa je javila da je u katastru zavedeno da je kuća u kojoj je pronađeno telo u vlasništvu Dušana Bastajića, muškarca starog osamdeset dve godine. Bastajić je živeo u oronuloj dvospratnici, spolja gotovo jednako zapuštenoj kao ona u Ulici Milana Rakića. Kapija je bila otključana, pa su Nikola i Dane, po kratkom postupku, ušli u dvorište i zaputili se ka ulaznim vratima. Pritisnuli su zvono – prvo kratko, pa, kada se niko nije oglasio, duže.

Cupkali su nestrpljivo, dok je kiša sve jače lila. Dane je već bio podigao ruku da pozvoni treći put kada se otvorio središnji od pet prozora na drugom spratu. Žena duge tamne kose i zelenih očiju posmatrala ih je radoznalo sa visine.

„Mi smo iz policije“, rekao je Nikola. „Pustite nas unutra.“

*

Minut i po kasnije kročili su u zamračenu kuću pretrpanu teškim starinskim nameštajem. Zapahnuo ih je ustajali vazduh, dok je difuzno svetlo lenjo obasjavalo izlizanu fotelju, stari kredenac i sto prekriven sivim miljeom.

Zelenooka se predstavila kao Nadica Đorđević, negovateljica gospodina Bastajića. Objasnila je da je starac vezan za krevet i da mogu, ako baš moraju, da ga vide samo nakratko i postave

mu tek par neodložnih pitanja. „Samo nemojte da očekujete smislene odgovore“, upozorila ih je. „Već duže je... pa hajde da to tako kažem – van vinkla.“

„Dementan?“, pitao je Dane.

„Nažalost, da. Stanje mu se poslednjih meseci baš pogoršalo. Da ste došli prošle godine, mogli biste lepo da se ispričate. Sad... teško će to ići. Zašto želite da ga vidite?“

Nadica je pitanje postavila Danetu, ali je na njega odgovorio Nikola. „Želimo da razgovaramo s njim o jednoj kući koja je u njegovom vlasništvu. Ne ovoj, već onoj u Ulici Milana Rakića.“

Nadica nije ništa znala o toj drugoj kući, a inspektori nisu pomenuli leš. Samo su naglasili da je razgovor sa Bastajićem važan i hitan.

*

Stepenice su krckale pod njihovom težinom dok su pratili vitku ženu u belom. Uvela ih je u sobu na spratu, gde je vazduh bio zasićen oporim vonjem starosti i propadanja.

Na uskom krevetu ležao je Dušan Bastajić. Obasjavala ga je treperava žućkasta svetlost sveća poređanih na komodi uza zid, naspram uzglavlja, dovoljno daleko da ne može da ih dohvati.

Starac je jedva primetno pomerio glavu. Imao je usko i izborano lice, sa koga su gledale tamne oči, sitne kao crni klikeri. Promrmljao je nešto nerazgovetno, pa ponovo položio glavu na jastuk.

„Gospodine Bastajiću“, obratio mu se oprezno Dane. „Dušane... Ja sam inspektor Banić, a ovo ovde je inspektor Liman. Došli smo da...“

„Anika, jesi li to ti?“, iznenada je upitao starac. Glas mu je bio iznenađujuće jasan i snažan, ton istovremeno molećiv i prekoran. „Zvao sam te i zvao, a ti se ne javljaš... Anika, gde si bila do sada?“

„Anika?“, Dane je zbunjeno pogledao Nadicu.

„Doziva svoju bivšu suprugu“, objasnila je negovateljica. „Tamo kod sveća poređane su njene fotografije. Gotovo neprekidno je doziva otkad mu se stanje pogoršalo. Sve je to tako tužno.“

Nikola je prišao komodi i uzeo ram sa starom fotografijom. Na slici je bila bivša gospođa Bastajić. Dušan je, pomislio je Nikola, imao ukusa. Anika je bila izuzetno lepa žena – bujna, krupnooka, sa onim samopouzdanjem i vatrom u pogledu što se nekada opisivalo kao „rasna crnka“. Na njenom licu nije bilo ni traga nesigurnosti, kao da je znala da se svet okreće oko nje. Nikola se nije čudio što je jedna takva lepotica nedostajala starcu; naprotiv, čudio se kako je uopšte ikada mogao da je pusti da ode.

Dane je u međuvremenu pokušao još jednom da zapodene razgovor. Bastajić je tada počeo da stenje i ispušta neke čudne zvukove. Inspektori su se pogledali i gotovo istovremeno slegli ramenima. Mogli su jedino da odustanu.

*

Kada su se vratili u prizemlje, Nadica ih je povela u prostranu ali vidno zapuštenu dnevnu sobu. Ponudila ih je kafom, što su prihvatili.

Dok se negovateljica bavila u kuhinji, Nikola i Dane su, u tišini, proučavali prostor: potamnele uljane slike u kitnjastim ramovima, zidove obložene bordo-bež tapetama, lovačke rekvizite i trofeje. Posebno se isticala preparirana glava srndaća s dugim, pomalo iskrivljenim vratom, smeštena iznad glomaznog, odavno ugašenog kamina.

„Bastajić je lovac“, primetio je Dane.

„Bio nekad... Sad više nije ništa“, odgovorio je Nikola i namrštio se. „Plašim se da je ovo ćorsokak.“

Nadica se vratila s poslužavnikom. Tri šoljice pune kafe, kašičice i zdelica s kockicama šećera. „Mleka nema, izvinite, nestalo je.“

„Nema veze“, Nikola je seo u fotelju. „Ionako obojica pijemo crnu.“

„A šećer?“

„Može šećer“, rekao je Nikola i uzeo jednu kockicu, iako je uobičajeno pio gorku. „Trebalo mi slatko.“

Vruća kafa se lagano pušila dok su sedeli u foteljama i započinjali razgovor. Nadica je ispričala da već dve godine brine o Dušanu Bastajiću. U početku je imao i bolje i lošije dane, da bi se u poslednjih pola godine stanje dodatno urušilo. Lekari su rekli da je kraj blizu. Tada se iz Švajcarske vratio Dušanov sin Draško, dodala je i namrštila se.

„Nije vam baš drag taj sin?“, pitao je Dane.

„Nije“, rekla je i pripalila cigaretu. Uvukla je dim sa uživanjem, izbacila ga, pa nastavila sa pričom. „Znate... Otkad radim za gospodina Dušana, Draško ga nijednom nije posetio. Nijednom ga čak nije ni pozvao telefonom. Pojavio se u Beogradu tek kada je čuo da se primakao kraj. I znate šta je onda uradio?“

„Šta?“

„Želeo je da oca proglasi neuračunljivim, da ga smesti u dom i proda kuću. Ali stari nije bio budala – obezbedio se na vreme. Dok je još bio u snazi, kod advokata je overio dokument u kome piše da želi da ostane u svojoj kući do kraja i da o njemu brinu negovateljice koje je sam izabrao dok demencija još nije uzela maha. Draško, doduše, jeste dobio starateljstvo nad ocem, verovatno je potplatio nekog da ubrza tu stvar, znate kako to već ide, ali ostatak plana mu nije prošao. Zato nas trpi i čeka.“

„Ima li nade u Dušanov oporavak?“, pitao je Nikola.

„Baš nikakve. Broji poslednje mesece, možda i poslednje nedelje. Negovala sam mnoge takve bolesnike, znam o čemu govorim.“

Nadica je zatim izdiktirala inspektorima adresu Draška Bastajića. „Bastajići su svi nekad tamo stanovali, u tom stanu blizu Kalenić pijace, dok su Anika i Dušan još bili u braku. Milanka zna više o tome.“

„Milanka?“, Nikola je počeo da zapisuje ime u svoj notes.
„Milanka Ratković. Ima nas tri. Tereza Knapik, Milanka i ja. Smenjujemo se na dvanaest sati. Gospodinu Dušanu je, znate, potreban stalni nadzor.“

Nikola je zapisao sva imena.

„Gospođa Ratković, kažete, poznaje Bastajića odranije?“

„Da. Još iz devedesetih. Brinula se tada o njegovom ocu. On je, znate, takođe bio dementan.“

„Kada joj je smena?“

„Doći će danas u sedam uveče. Sutra u sedam ujutru preuzima Tereza.“

„Odlično. Poslaću kolegu Verbića da popriča sa njom. Zapravo, zamolite je da dođe malo ranije, recimo u pola sedam, da vas Verbić obe upozna. Možete li joj to javiti?“

„Naravno, naravno“, Nadica je ugasila cigaretu. „Reći ću joj. Samo...“, iz paklice je izvukla još jedan beli štapić i prinela ga ustima. „Smem li da pitam zbog čega vas zanima ta kuća u Ulici Milana Rakića?“

Nikola je ustao i kresnuo svoj zipo. Sagnuo se da bi Nadičinih ustima prineo plamen. „Možete slobodno da pitate, ali ne smemo to da vam kažemo. Ne još. Istraga je u toku.“

„Istraga...“, u njenim zelenim očima zaiskrila je radoznalost. Pripalila je cigaretu i zahvalila. „Znači... u pitanju je neki zločin u toj kući? Rekoste da ste iz Krvnih delikata?“

„Jesmo. Kada dođe vreme, znaćete sve. U ovom trenutku ne možemo da otkrivamo pojedinosti.“

3.

Stan u koji su se uputili nalazio se na drugom spratu otmene stare četvorospratnice u blizini Kalenić pijace. Kiša je u međuvremenu prestala, pa su brzo stigli, mada je tada nastao drugi problem – trebalo im je dobrih deset minuta da pronađu parking.

Kada su pristigli na adresu koju im je Nadica Đorđević izdiktirala, postariji gospodin u kaputu od tvida upravo je izlazio na ulicu sa svoja dva maltezera i pudlicom, tako da nisu morali da koriste interfon. Sledeći izazov: uspon strmim mermernim stepenicama do prvog sprata, a i potom su nastavili peške, stepeništem koje se uvijalo i krivudalo po nacrtu nekog davno upokojenog arhitekta koji je nesmotreno odlučio da četvorospratnici ne treba lift.

Nikola je prvi stigao na cilj. Prišao je vratima sa mesinganom pločicom na kojoj je bilo ugravirano „Bastajić“ i tada je začuo smeh iz unutrašnjosti stana. Zastao je, osluškujući pažljivo. Zvonki smeh se lomio kroz zidove. Neko je nešto rekao, s tim da Nikola nije mogao da razazna tačne reči. Smeh je zatim utihnuo, a tišina zavladała – ne zadugo.

„Uh, što tako juriš?“, začuo je Danetov glas iza sebe.

„Nisam jurio“, odgovorio je blagim tonom. Poželeo je da doda: „Ti si taj koji zaostaje jer nisi u kondiciji“, pa odustao. Svaki put kada bi spomenuo njegovo zdravstveno stanje, Dane je reagovao svadljivo. Nije bilo svrhe izazivati sukob, posebno ne usred istrage.

Nikola je pritisnuo zvono. Usledili su brzi, odsečni koraci, a vrata je otvorila žena sa vinskom čašom u ruci, čije crte lica nisu bile jasno vidljive zbog slabog svetla u predsoblju.

„Gospođa Bastajić?“, upitao je Nikola.

Žena ga je prvo dobro odmerila, uz kratki uzdah, pa onda uključila svetlo. Nikola nije mogao da veruje svojim očima. Da li je moguće? Posle toliko godina...

„Nikola!“, gotovo je uzvikhнула. „Ti me ne prepoznaješ?“

Prepoznao ju je. Bila je starija, ali i dalje veoma lepa.

„Zvezdana! Zvezdana Vranješ!“

„Da! Zvezdana! O bože, koliko je vremena prošlo?“

Prišla mu je i zagrlili su se, dok je Dane sa neskrivenim zanimanjem posmatrao taj susret.

„Daj da te bolje pogledam...“, rekao je Nikola. „Nisi se uopšte promenila.“

„Laskavče!“

Gledali su se nekoliko trenutaka, očigledno zadovoljni što su se ponovo sreli, a zatim se Zvezdana trglja: „Došao si da vidiš Gitu? Zašto?“

„Moj kolega i ja smo ovde zbog slučaja na kojem radimo.“

„Slučaja? Ah! Da... Ti si policajac.“

„Inspektor.“

„Inspektor... Da, da... Naravno!“, Zvezdana se odmakla nekoliko koraka da ih propusti unutra. Imala je zanosnu figuru i nije se ustezala da je pokaže – kratka suknja je otkrivala duge noge u bordo grilonkama.

Rukovala se sa Danetom, tek tada postavši svesna njegovog prisustva. „Nikolu znam iz vremena kada je pohađao Policijsku akademiju...“, rekla mu je, očigledno sa željom da mu pojasni scenu kojoj je prisustvovao.

„To mora da je bilo davno.“

„Početak dvehiljaditih, što znači: svega dvadesetak godina“, nasmejala se. „Uđite u trpezariju, odmah ću pozvati Gitu“, rekla je Danetu, a zatim se ponovo okrenula ka Nikoli: „Bože dragi, koliko sam srećna što smo se konačno sreli. Često te se setim, znaš?“

Dane nije želeo da susret poprimi previše lični ton. „Mi treba da razgovaramo sa Draškom Bastajićem“, rekao je. „Da li je on tu?“

„Draško? Ne, na putu je. Ali njegova supruga, Gita, jeste. Margita Bastajić.“

„Onda ćemo popričati s njom.“

Iz predsoblja su ušli u prostranu kuhinju, besprekorno održavanu i blistavu, kao da u njoj nikada niko nije ništa skuvao, osim možda kafu ili čaj.

Zvezdana je viknula: „Gita! Traže te!“, a onda ponovo pogledala ka Nikoli. „Brzo će ona“, rekla je, dok su joj oči svetlucale od vina i uzbuđenja. Onda se odjednom uozbiljila: „Nadam se da nije ništa ozbiljno.“

„Ozbiljno je“, rekao je Dane.

Zvezdana se nasmešila sa nelagodnom i uzela skoro praznu flašu vina. „Da li ste za piće?“, pitala je, gledajući Nikolu. Nakon što ju je odbio, sipala je preostalu tečnost sebi u čašu i otpila gutljaj.

U tom trenutku pojavila se i domaćica – elegantna, mršava crnka istih godina kao Zvezdana, ali znatno sitnija i za glavu i po niža. Nikola se ponovo predstavio, nakon čega ga je Margita Bastajić pitala zašto je došao. Glas joj je bio hladan.

„Došli smo da se raspitamo o kući u vlasništvu vašeg supruha ili svekra. Nismo sigurni kome pripada.“

„Moj svekar je neuračunljiv“, rekla je hladno. „O svim njegovim poslovima i nekretninama sada se brine Draško.“

„Dobro, kako god... U ovom trenutku je važno što je u toj kući, koliko shvatam, predviđenoj za skoro rušenje, pronađen leš. Po svemu sudeći, tamo je već duže vreme. Želeli bismo da o tome razgovaramo sa vašim suprugom.“

„Šta ste rekli? Leš?“, ženine oči se razrogačiše. „Čiji leš?“

„To pokušavamo da utvrdimo. Zato smo želeli da razgovaramo sa Draškom Bastajićem.“

Giti je trebalo par sekundi da se pribere i na lice vrati masku nezainteresovanosti i arogancije. „Draško nije u Srbiji, morao je poslovno do Švajcarske. Mi već dugo živimo u Švajcarskoj, znate. Ovde smo samo dok se ne razreši ta situacija sa njegovim ocem. Kuća koju pominjete... gde se tačno nalazi?“

Nikola je izgovorio adresu. Zvezdana se nagnula prema Margiti: „Pa to je *naša kuća*, zar ne? Kuća u kojoj smo provodili vreme nakon škole. Kuća za žurke.“

Margita je pogledala prijateljicu iskosa: „Da, kuća za žurke... Samo... to je bilo pre mnogo godina, dok smo išli u gimnaziju. U nekom drugom životu.“

Nikola je osetio potrebu da malo suzbije njenu aroganciju. „Da li ste ikada silazili u podrum?“

„Podrum? Kakav podrum?“

„Podrum u kući u Ulici Milana Rakića. Zvezdana kaže da ste često boravili u njoj.“

„Da, samo što je to bilo pre gotovo trideset godina.“

„Molim vas, samo odgovorite na pitanje.“

Zvezdana je odgovorila umesto Gite: „Silazile smo. Svi smo silazili. Dole je bila kao neka ostava, police sa turšijom i konzervama.“

„Da li je bio i zamrzivač?“

„Da.“

„Ispravan?“

„Naravno. Zašto to pitaš?“

„Zato što je leš pronađen u tom zamrzivaču.“

„O, bože! Gita, čuješ li ti ovo? Grozno!“

Margita Bastajić je sve dobro čula, samo što je odlučila da ništa ne kaže. Nikola se ponovo okrenuo ka njoj.

„Nemate predstavu čiji bi leš mogao da bude?“

„Kakvo pitanje!“ planula je. „Sigurno se šalite. Nisam tamo kročila decenijama“, rekla je uvređeno, pa je, kada je shvatila da je preterala, dodala blažim tonom: „U svakom slučaju... Ja o tome ništa ne znam. Ama baš ništa!“

„Kada se vraća vaš suprug?“

„Nisam sigurna. Verovatno tokom sledeće nedelje.“

„Možete li da ga pozovete i proverite?“

Klimnula je glavom i izašla iz kuhinje. Zvezdana je sačekala da zatvore vrata, pa se približila Nikoli. Rukom je sklonila pramen crne kose sa čela. Crvene usne su joj podrhtavale od uzbuđenja.

„Ne mogu da verujem...“, rekla je skidajući zaštitnu foliju sa grlića nove flaše vina. „U tu kuću smo svraćali gotovo svakog dana dok smo išli u Šestu. Više vremena sam tamo provodila nego u svom stanu.“

„Daj, ja ću ti otvoriti“, rekao je Nikola.

„Lepo nam je tamo bilo“, Zvezdana mu je dodala flašu. „Draškov otac, čika Dušan, imao je brojne nekretnine koje je iznajmljivao. Ta kuća u Milana Rakića... Dušan ju je kupio za sitne pare. Ustupio ju je Drašku da u nju dovodi društvo.“

Nikola je izvukao pampur. „Kada kažeš da ste poslednji put bili tamo?“

„Ne sećam se tačno. Završili smo gimnaziju, krenuli na fakultet, nije više bilo tako zgodno kao kada smo išli u srednju... Draško i Gita su ubrzo zatim otišli iz zemlje, Zlatan još ranije. Jedino sam ja ostala.“

Nikola je izvukao notes: „Ko je Zlatan?“

„Zlatan Maksić“, Zvezdana se nasmejala i dosula sebi vino. „Prijatelj iz srednje. Zapravo, bivši dečko. Već duže živi u Americi“, Zvezdana je otpila dobar gutljaj, pa odložila čašu. Uozbiljila se. „Taj leš koji ste pronašli... možda je neki beskućnik, znaš? Dešava se to često, zar ne? Da se neki beskućnik uvuče u napuštenu kuću i tamo skonča.“

„Dešava se češće nego što možeš da pretpostaviš.“

„Onda je verovatno to to. Neki beskućnik.“

„Verovatno.“

Margita se vratila u trpezariju.

„Draško 19. septembra sleće u Beograd. Već je rezervisao let za natrag. Tada možete porazgovarati s njim, mada ništa ne zna o tom lešu. Pitala sam ga o tome. Zbunjen je podjednako kao i ja.“

„Sigurno je neki mučeni beskućnik“, rekla je Zvezdana ponovo dosipajući vino. Ruka joj je zadrhtala i nekoliko crvenih kapljica palo je na beli stolnjak.

„Da, sigurno“, klimnula je Margita. „Neki beskućnik. Mora da je tako. Nema drugog logičnog objašnjenja.“

*

„Znači... Zvezdana...“, rekao je Dane šeretski, a dok su se spuštali niz stepenice, metalni gelender klizio mu je pod dlanom. Raspoloženje mu se vidno popravilo u odnosu na uspon. „Znaš... Sad sam počeo da se prisećam... Pomenuo si mi je jednom ili dvaput. Tvoja prva ljubav.“

„Pa ne baš prva, Dane“, uzdahnuo je Nikola. „Pohađao sam Policijsku akademiju u vreme kad smo se zabavljali. Imao sam devojke i pre toga.“

„To ja ne dovodim u pitanje.“

„Ali... Možda si na neki način u pravu. Možda je Zvezdana prva koja se zaista računa. Uh, Dane, kakva je to samo ženska bila.“

„Bila? Nije ni sad loša.“

Nikola se nasmejao: „Ma da... Odlično se drži. Posebno imajući u vidu koliko...“, zaustavio se. Nije hteo da dovrši.

Dane ga je pogledao ispod oka i završio njegovu misao: „Super je, imajući u vidu koliko pije.“

Na izlazu ih je dočekaao opori miris kiše. Izašli su iz zgrade pravo na mokru ulicu, sivi dan se reflektovao u baricama.

„Ja sam poslednji koji po tom pitanju može nekog da osuđuje“, nastavio je Nikola. „A ona... da samo znaš koliko je mogla da popije! Barabar s momcima. Nikad posle nisam sreo takvu devojkicu. Mogla je možda i više od mene da cugne a da ostane na nogama. Prava div-devojka!“

„Vidim da je i dalje u treningu.“

„Bila su to lepa vremena...“

„Sve je lepo kad si mlad... Nego zašto ste se rastali?“

Nikola je na trenutak zastao, gledajući niz ulicu, u pravcu mesta na kome je parkirao džip, pa slegnuo ramenima: „Iskreno, ne sećam se. Sigurno zbog neke gluposti. Kad si klinac, sve je burno, sve je preterano. Donosiš ishitrene odluke i posle o njima ne razmišljaš. Znam samo da smo se posvađali i otišli svako na svoju stranu... Ali drago mi je što sam naleteo na nju... Baš drago. Taj susret me je podsetio koliko mi je značila.“

4.

utorak, 10. septembar 2024.

U utorak ujutru nekoliko minuta pre pola devet inspektor Nikola Liman je stigao na Institut za sudsku medicinu u Deligradskoj. Doktor Jovan Ristić ga je primio u svojoj kancelariji,

maloj, sterilnoj prostoriji pretrpanoj knjigama i dosijeima, koja je kod inspektora budila klaustrofobičan osećaj. Dan je bio tmuran, kišne kapi uporno su lupkale po prljavom prozoru. Vladala je ona sumorna atmosfera koja nastaje kada se spoje i isprepletu loše vreme i loše vesti.

Doktor je otvorio fasciklu ispred sebe, uzdahnuo i počeo: „Ostaci pronađeni u kući za rušenje pripadali su mladiću starijom oko dvadeset godina“, govorio je sporim, odmerenim glasom. „Njegova smrt je nastupila nasilno. Telo je, kao što si i sam video, delimično očuvano – na telu se ne uočava klasična skeletizacija, kakva se očekuje da je bilo u zemlji ili na otvorenom. Pod pretpostavkom da je telo smešteno u funkcionalnu ledenu škrinju, u šta ne možemo biti potpuno sigurni, propadanje tkiva je, dok je leš bio zamrznut, bilo praktično zaustavljeno. Po odmrzavanju su nastupili autoliza i bakterijsko raspadanje. U prilog očuvanosti ide činjenica da je frižider sandučar zatvoren prostor: bez pristupa insekata, hladniji i suvlji od spoljašnje sredine. Uočljivi su elementi saponifikacije: voštano, sivobeložučkasto masno tkivo. Na delovima tela koji su prema poklopcu, a pre svega na licu i rukama, vidljive su mestimično mumifikovane površine: tamna, pergamentna, isušena koža; ovo stoga što su ti delovi izloženi suvljem vazduhu unutar škrinje. Crte lica više nisu prepoznatljive, s tim da je identifikacija i dalje moguća – pre svega DNK analizom iz zuba ili kompaktne kosti... Naravno, to pod uslovom da nabaviš referentni uzorak.“

„Siguran si da je ubistvo?“

„Nema sumnje. Kostu su sačuvale tragove nasilja. Kičmeni stub je stradao. Imamo lom pršljena T12 sa pomeranjem fragmenata koji pritiskaju kičmenu moždinu, što znači gubitak funkcije od struka naniže.“

„Znači, momak nije mogao da hoda?“, upitao je Nikola.

„Nije mogao. Povreda kičme je najteža, mada nije jedina. Karlica je stradala – naprsila je pubična kost. Imamo prelome